

PROGRESUL

Abonamentul:

Pe un an 8 cor., pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și străinătate anual 10 cor.

Foae socială-culturală. Apare în fiecare Sîmbătă.

Redacția și Administrația Nr. 817.
Telefon Nr. 29.

Sînzienele.

Cu 20 de veacuri înainte de aceasta era o împărăție puternică, cea mai puternică din câte au fost vreodată pe pămînt: împărăția romană. Stăpînia împăratul August. Lui îi era supusă și Palestina, unde trăiau Jidovii sub regele Irod. Toată lumea era păcătoasă. Poporul jidovesc era unicul popor, care se închina unui singur Dumnezeu nevăzută; dar și ei cinstiau pe Dumnezeu numai cu buzele, ear inima lor era departe de Dumnezeu. Nu era milă, nici bunătate, nu era iubire, nici fapte bune; numai prin ceremonii și forme goale căutau să se apropie de Dumnezeu. Celelalte popoare din lume erau păgîne, se închinau la o mulțime de zeități. Stăpînia lăcomia sălbatică și senzualitatea, cruzimea față de supuși, credința deșartă, lipsa de mîngăere în nenorociri... Întunec și receală era în toate inimile. Era ca și cînd de pe pămîntul, care purta pe spatele sale mulțimea oamenilor păcătoși, ar lipsi un soare, o lumină: soarele și lumina inimilor, care să topiască gheața păcatelor, să alunge negura fărădelegilor și să lumineze sufletele. Atunci a zis Dumnezeu a doua oră — ca odinioară la crearea lumii: — *Să fie lumină!* Și s'a făcut lumină: a răsărit *Soarele dreptății*, s'a născut *Hristos*.

Cînd răsare soarele celorce sînt întru întunec, măi întii se arată raza, care dă știre tuturor celorce așteaptă venirea soarelui. Ca o rază a strălucit și s'a arătat celorce erau întru întunecul păcatelor, ca un luceafăr înaintea Soarelui dreptății, lui Hristos, a alergat Ioan, predicatorul pocăinței. Aducerea aminte de nașterea marelui bărbat, Ioan, Inaintemergătorul lui Hristos, o prăznuște și Biserica creștină în ziua, cînd străbunii noștri Romani prăznuiau pe culmile dealurilor înflorite, la începutul verii, sărbătoarea zeiței Sfînta Diana, deunde s'a păstrat și în poporul nostru numele Sinziana, ziua Sîn-Diane, sau *Sînzienele*.

Învățătorii Bisericii au înlocuit sărbătorile păgîne ale Romanilor, cari erau impuse prin lege tuturor supușilor romani, cu sărbătorii creștine, cărora le-au dat însemnătate simbolică. Astfel și înlocul sărbătorii Sinzienzei au așezat sărbătoarea nașterii Inaintemergătorului lui Hristos; ear înlocul unei sărbătorii de iarna a Soarelui au așezat sărbătoarea nașterii lui Hristos, „Soarele dreptății.” Ziua nașterii Mintuitorului se sărbează la 25 Decembre, întrun timp, cînd, zilele fiind măi scurte, se pare că întunecul și receala ar birui lumina; ear începînd dela acea zi, lumina câștigă tot măi mult teren, prin ce se simbolizează biruința luminii asupra întunecului, biruința duhului,

a științii, asupra neștiinții. Nașterea Inaintemergătorului se sărbează la 24 Iunie, de cînd încep zilele a scădea, dupăcum a zis și Ioan despre Isus, celce începuse lucrarea sa de Invățător al poporului: „Aceluia se cade a crește, eară mie a scădea.” Se simbolizează prin aceasta creșterea omului creșc, care era Isus, și micșorarea celui pămîntesc, care era Ioan. Cine a spus vr'odată poporului, că, deci, la *Sînzienele* nu ținem sărbătoarea păgînă a Diane, ci sărbătoarea creștină a micșorării omului pămîntesc și a creșterii celui creșc? Eată de unde vine slăbirea bisericii!

Omul, preocupat de grijile zilnice, adeseori e biruit de patimi, de păcatele timpului modern. Idealiștii sînt puțini, și aceștia sînt luați în bătae de joc. Nu măi vedem mulțimea luptîndu-se pentru ideale, pentru că sufletele sînt amorțite. Aducerea aminte de cîteun moment măi însemnat din viața omenirii adeseori trezește din amorțială și pe cei măi slabi. Praznicul idealului și al idealiștilor, sărbătoarea nădejdi, este ziua Sînzienelor pentru toți creștinii. În acest spirit să prăznuiască Biserica această zi mare; nu numai prin ceremonii, cari innăbușesc duhul, ci prin înălțarea sufletelor spre ideale... Cuvine-se, că în vremea odihnei, omul să-și înalte sufletul măi presus de grijile lumești...

FOILETON.

Tablouri dela sat.

1. Astra.

E cunoscută rîvna tinerimii noastre pentru luminarea poporului. Aceiași rîvnă m'a apucat și pe mine, cînd am citit curenda Astrei pentru ținerea conferințelor populare pe bani. Tot despărțămîntul are drept la zece conferințe premiate de centru. În toiu iernii grele am luat angajamentul pentru toate zece. Neștiind cine e prezidentul despărțămîntului, m'am adresat celui măi distins fruntaș. Nomina odiosa. Rezultatul: am primit 20 cor., fără nicio știre, sigur ca milă, și și azi chestia e neresolvată, deșchisă.

2. Cultura conducătorilor firești ai poporului.

Agitarea pentru colectarea banilor pe seama nefericiților de Ialieni, din partea Tribunei, e la culme. La noi, cu toți sîntem de o părere, — nu jertfim, că n'avem nici noi. Cînd, eaca, ne sosește și colecta diecezană, care, ne-a dat o palmă atît de aspră. Nu știm încotro să apucăm de mizerie; susținerea școalei încă nu pare a fi pe deplin asigurată, din banii bisericești puțini; preotul dispune să se ia 20 cor. dela biserică. Poporul a redus-o la 10. Una dintre familiile fruntașe mă intrabă, unde să dea banii. I-am îndemnat și am trimis împreună la Tribuna. Urmarea: Preotul, măi bătrîn, nu s'a mișnat; cu învățătorul însă am avut o scenă... Am trebuit să aud, că eu vreu să

deștept poporul, să fac reforme, să le deșchid capul... nu-i destul, că și așa nu poate ieși la cale cu el, etc.

3. O conferință a învățătorilor.

Profit de invitare și iau parte la conferința învățătorilor, să văd pe ceilalți „conducători și luminători firești ai poporului”. În presara plecării fac pregătirile necesare și mă pregătesc și cu un eventual toast, discurs la masă. Imi vine 'n minte Zeppelin celce voește să cuceriască văzduhul, și aflu atît de potrivită asemănarea... Cînd am sosit însă în comuna, unde avea să se țină conferința, văzînd satul, cu grădini goale și mari, cu casele ca varmeghia (ferestrele 'ngradite cu fer, și nu spre stradă, ci la curte), văzînd cum fug dascălițele cînd aud de prețul un floren al prinzului, etc. — am uitat discurs, și toate.

4. Examenul

Dupăce am cetit atîtea articole pentru și contra susținerii școalelor, am așteptat cu nesăz rezultatul ce-l va arăta învățătorul. Anul întreg și-a dat silința să propună cit de mult limba maghiară, ca să-și câștige protecția inspectorului pentru a fi denumit la vreo școală de stat. Și s'a trudit în zădar, căci anul întreg inspectorul n'a măi venit. Sînt în sala de învățămînt. Cu mine împreună sîntem doisprezece oaspeți, care-și pierd ziua de lucru, câștigul de cel puțin trei coroane de persoană. Vezi cum știe să jertfiască la altarul culturii urgisitul de țaran? Rezultatul examenului? Din limba maghiară, propusă atît de mult și strict, zero.

Religia: rugăciunile de lipsă în cor le spuneau toți, ear din Catechism și Biblie: zero. Peste celelalte studii s'a făcut săritura calului, cîteva vorbe rostite ca papagalii... Țăranii însă erau mulțumiți de repunsurile elevilor, cari au fost bine aleși la întrebare. Pe ceice nu știau, nu i-a întreat.

Eată, ce tablouri triste avem noi „Bănatu-I fruncea”, unde preot, învățător și popor se bucură de bunăstare; unde sînt sate regulate, unde nu-s analfabeți, ci la o sută de case douăzecișunu de ziare.

Ce va fi prin cătunele din Ardeal?

Cine poartă vina? Cine e dușmanul nostru? *Noi însine*. Orî senatul școlar al diecezei, care din veac n'a grijit ca să căpătăm oameni „aleși” între învățătorii cu „diplomă”? Și ce e măi principal, nu are *inspectorii școlari stabili*, cu pregătire dela universitate, care să-și facă datorița cit se poate de strict.

Ion Ivan.

Sînt oameni în Marte?

Clima și condițiile de viață pe Marte nu par mult schimbate de ale Pămîntului, deaceia și ființele viețuitoare de pe Marte nu se pot deosebi mult de ale noastre. Alte condiții cosmice însă difer. Așa, fiind Marte aproape pe jumătate așa de mare ca Pămîntul, gravitația pe Marte e măi mică; ceiece pe pămînt cîntărește 1 kg, pe Marte ar cîntări numai 376 grame. Atmosfera lui Marte e măi rară decît a Pămîntului; la nivelul mării, pe Marte, presiunea atmosferică este așa de mică, cum este la noi la o înălțime

Cultură și progres.

Pretutindena răsună cuvântul „Cultură”, și cu tot dreptul, pentru că în adevărata cultură zace puterea ce-l face pe om domn peste făpturile naturii dupăcum l-a și fost destinat Creatorul.

În cultură trebuie căutată și tăria preoților; cultura pune în armonie știința cu credința, cari fac pe oameni religioși, dar nu fanatici, filozofi dar nu ateii, pe acești adevărați părinți sufletești, păstori și învățători ai moralei evanghelice pentru binele obștei. „Voi sînteți lumina lumii” — zice Christos către acei în acărora castă sînt astăzi — durere — mulți nechemați.

Lozinca vieții moderne este: *cultură și progres*. Scopul: strămutarea cerului pe pămînt, îndulcirea omului de toate bunătățile și plăcerile posibile, scurt, *fericirea adevărată pe această lume*.

Ce facem acum noi reprezentanții și dascălii religiunii, ca să învățăm cu succes, că pelingă scopul lateral al bunăstării și fericirii vremelnice, ținta principală o omului trebuie să fie viața de veci, și că fericirea precum și perfecțiunea adevărată se va putea atinge numai în viața viitoare, servind toată activitatea noastră de aici numai ca o pregătire pentru vecinicie? Cum propunem, apărăm și adevărim noi această învățătură sublimă? Nucumva contradicțiunea dintre viața modernă și religiune se pune și mai mult în relief prin apatia noastră, justificînd astfel atacurile contrariilor cărora le place să zică: religiunea și biserica zătrește progresul spre cultură și civilizațiune?...

Mainainte de a arăta, deci, pe ce teren să se miște activitatea noastră — pentru a slăbi afirmările adversarilor — voi încerca să arăt în câteva trăsuri generale dacă civilizațiunea actuală mulțumește ori nu trebuie sufletești ale *idividului* cum și ale *societății*.

Nu putem decît să admirăm recordul la care a ajuns azi progresul pe toate terețele. Cutoateasta trebuie să constatăm că se găsesc totuși în multe suflete urme de o

de 8000 metri. Fiind Marte mai departe de Soare decît Pămîntul, lumina pe Marte trebuie să fie mai slabă, soarele mai palid. Ziua marțiană e de 24 ore, 32 minute, 22 secunde; iar anul de 686 zile. Și pe Marte, ca și la noi, Soarele are aceiași influență de căldură și de viață: face să evaporeze apa, formîndu-se nori, din cari cade ploaia; topește neaua și gheața, etc.

Mulți astronomi (ca d. e. Flammarion, Green) susțin, că există oameni în Marte; dar trebuie să fie mai nații decît noi, pentru că pe Marte greutatea este mai mică. Din pricina luminii slabe, ochii lor trebuie să fie cu mult mai mari decît ai noștri. Fiind Marte mult mai vechi decît Pămîntul nostru, — după legile evoluției progresive — forța mentală a Marțianilor trebuie să fie mult mai mare decît a oamenilor noștri. Deaceia și crede Camille Flammarion, că pentru noi e prea devreme încercarea de-a ne înțelege cu Marțienii, iar pentru ei e prea tîrziu. Poatecă ei ne-au trimis semnale pe vremea Mamuților, iar acum se luptă cu moartea și nu au grija noastră.

Profesorul Scheiner din Potsdam susține, că pe Marte nu există locuitori, pentru că acolo e mult mai frig decît ne închipuim. Ceiace hartele ne arată că ar fi pămînt uscat, sînt mări, și vice-versa: ceiace spun c'ar fi mări, pare a fi pămînt uscat. Așazisele canale de pe Marte sînt crepături în marea înghețată, și se întind dela o insulă vulcanică până la alta. Dacă n'ar fi crepături în gheață, n'ar fi așa drepte. Dacă e adevărată hipoteza aceasta, atunci se pare că nicio planetă din sistemul nostru solar nu e locuibilă, decît numai Pămîntul.

stranie disgustare. Se găsesc îndoeli, că în zilele noastre ar fi devenit oamenii mai buni și mai fericiți decît altedați. O decadența morală prinde rădăcinii în toate păturile sociale. Înclinațiunile rele și plăceri diavolești se încuibă tot mai mult în inimile, cari prin „cultura modernă” tot mai mult se înstrăinează de Dumnezeu, de vecinicul adevăr.

Mai zilele trecute citesc cum din toate părțile lumii, ales din capitalele țarilor, se vestește că o seamă de oameni își află unica plăcere în a străpunge femeile cu deosebire în abdomen. Caută prilej în îndesuiriile de pe strade, cînd apoi, satisfacîndu-și plăcerea diavolească, se strecoară și dispar prin mulțime. Eată cum dovedește lumea că prin modernitate s'au dezvoltat în chip înfiorător cele mai infernale calități de oameni. Eată indiciul cel mai eclatant al insuficienței științei ce ținde a cultiva numai inteligența, nu însă și conștiința. Și dece toate acestea? Pentru că cultura și civilizațiunea actuală înlătură dela baza ei *religiunea*, care singură poate stăpîni și curăți inimile.

Starea sufletească a vieții moderne de azi se ilustrează fidel în următorul tablou al genialului nostru poet Eminescu:

„Eară noi? noi epigonii? Simțiri reci, harje zdrobite,
„Mieci de zile, mari de patimi, inime bătrîne-urite,
„Mășli rîzînde puse bine pe-un caracter inimic,
„Dumnezeul nostru: umbră, patria noastră: o frază,
„În noi totul e spoiată, tot e lustru fără bază”.

Din toate astea rezultată, că cultura și civilizațiunea „modernă” nu folosește omenirei, dacă lipsesc caracterile bune, devotate binelui comun, cari numai prin religiune se pot crește.

Ce privește societatea „modernă” de azi, vedem cum tot mai mult se impune necesitatea de-a susține, cu forța fizică, starea situațiunilor anormale ce cresc din zi în zi.

Citii earăși decurînd cum lordul *Roseberry* la conferința presei imperiului englez (ținută în luna trecută), susține în discursul său, că: *„niciînd în Europa n'a fost o situațiune analogă celei de azi; armamentele de război sînt enorme și amenințătoare, cum nu s'a mai pomenit încă în istoria lumii”*.

Ce alta dovedesc toateacesta, decît că viața „modernă” nu prețuește după cuviință *forța morală*, cea mai trainică temelie a vieții.

Forța morală însă răsare din religiune, din autoritatea divină, *din biserică*, care ar trebui să fie fundamentul statului, pîrghia orărei națiuni, și prinurmăre așazămîntul cel mai vrednic de spriginul, de respectul și de închinarea noastră.

În izvoarele din cari își scoate biserica învățăturile sale, orcare om, fie tînăr, bătrîn, bărbat ori femeie, fie bogat sau sărac, învățat sau neînvățat, de sus sau de jos, vesel sau mîhnit, va afla totdeauna o istorioară, o pildă o povață educătoare și mîngăitoare.

Evanghelia nu îmbătrînește, nici nu trece ca sistemele filozofice, pentru că ea cuprinde viața omenească în toate valurile ei, în toată înălțimea și umilirea ei.

Biserica predă fiilor săi, între cele mai însemnate învățături religioase, supunerea către stăpîniri, respectarea legilor și instituțiunilor statului, dragostea de patrie, de neam, respectul familiei și al proprietății, fără de care statul nu poate exista.

Aurel Popovici.

Poeziile postume ale lui Eminescu.

De A. Vlahuță.

Ce impresie de reînviere ne dau poeziile acestea necunoscute încă, rămase atîta timp îngropate în manuscrisele vrafuite ale poetului! Maestrul pare că trece din nou printre noi, cu pasu-i domol, cu fruntea-i largă, cu ochii triști, închiși pe jumătate, pururea gînditor, „învăluit în manta” visurilor lui profund melancolice, cu totul dintr'o altă lume.

„Dintre sute de catarge
Cari lasă malurile,
Cite oare le vor sparge
Vînturile, valurile”...

Citim și sufletul nostru tresare ca la un glas cunoscut, pe care demult nu-l mai auzisem, pe care nu credeam să-l mai putem auzi vr'odată, — glas iubit, glas sfiut, ce ne vorbește din eternitate.

Intotdeauna poeziile lui Eminescu au produs o impresie extraordinară. Gîndurile lui veniau ca din cine știe ce adîncimi misterioase, îmbrăcate într'o formă așa de neobiceiuit de frumoasă, cuvintele subt condeit lui căpătau par'că un înțeles așa de solemn și o muzică așa de ne mai auzită, că noi simțiam ca și cum ar fi străbătut prin versurile lui ceva din sufletul tragic al bibliei, ceva din bătrîneasca înțelepciune a cronicarilor.

Acum, cînd știm cum s'a sfîrșit viața cea pămîntească a poetului, poeziile acestea neașteptate, ne impresionează și mai adînc. Ele vin de departe, încărcate și de durerile vieții și de misterul morții aceluia care a dat mai puternică și mai înaltă expresie gîndirii românești. În bucățile neisprăvite, în nehotărîrea „variantelor”, în crîmpeele de strofe izolate, împrăștiate ca sfîrșimăturile unei statui, se vede aceeași neliniște profundă a omului care are lucruri mari și multe de spus, și aceeași căutare pasionată a „cuvîntului predestinat” a formeîi desăvîrșite. O însemnată și folositoare operă va fi aceea în care se va studia firea aleasă, sufletul complicat al acestui artist, cu felul lui de a gîndi și de a face versurile.

În Eminescu literatura noastră și-a atins cel mai glorios moment al dezvoltării ei, și multă vreme va trece până să apară demnul urmaș al acestui maestru.

O perfectă cunoaștere a limbii, a credințelor și a datinelor strămoșești, o nemărginită iubire de țară și de neam, eată ce se resfrînge mai cu deosebire și din aceste pagini sfinte, prin care ne mai vorbește încă sufletul marelui nostru rapsod.

IGIENĂ.

Umezeala locuințelor de nou zidite.

Este cunoscută plinsoarea, că zidurile locuințelor noi conțin o cantitate mare de apă. Nici nu e mirare, pentru că dacă ne uităm cum se construiesc zidurile, ne pune în uimire faptul, că nu se cruță cu apa. Zidarul scufundă țigla în apă și înainte de a pune tencueala, mai toarnă apă și pe zid. S'a calculat, că la o casă cu 3 etaje, fiecare etaj constător din 5 odăi, se întrebuințează la construirea zidurilor 85,000 litri de apă. Cea mai mare parte a apei acesteia trebuie să evaporeze înainte de-a intra să locuim în casa nouă. Dacă zidurile nu se svîntă, șederea noastră în astfel de locuințe e periculoasă pentru sănătate, aerul nu e nicidecum sănătos, pentru că se așază pe pereți produsele oxidării pielii, iar de sînt pereții uscați aceste produse le conducem afară prin aerizare. Afară de aceia se formează foarte ușor pe pereți un fel de bureți micuți de tot, cari inficiază aerul. În astfel de locuințe se ruinează chiar și alte obiecte.

E întrebare, cum se svîntă zidurile? Mai înainte s'a crezut că varul se combină cu acidul carbonic al aerului formînd calciu carbonic, și'n urmarea aceasta zidurile se întăresc și se svîntă. Aceasta nu este așa. Într'un zid nou cantitatea de apă care se combină chimic cu varul și se elimină din această combinație prin acidul carbonic, e foarte mică. Formarea calciului carbonic se întimplă foarte încet. Dacă cercetăm interiorul unui zid la mai mulți ani după zidire, aflăm că varul nu s'a saturat cu acid carbonic și totuși simțim că zidurile sînt uscate. Așa numita locuință uscată nu poate avea nicio însemnătate, deoarece prin expirarea acidului carbonic, varul din pereții

zidului nu se poate transforma în calciu carbonic. Din contră la locuința uscată, prin încălzire se svîntă mai iute apa din pereți, decît dacă ar sta locuința goală.

Cotărițele (coșurile, panerele) cu coes aprins, așezate în locuințele de nou zidite, nu prin producerea acidului carbonic, ci prin căldura produsă face să se svînte pereții mai iute. Putem conduce aer încălzit în locuințe, dar tot e mai practic să încălzim locuința, căci se svîntă mai iute. Ferestrele să le ținem deschise, ca să nu rămîna umezeala închisă și astfel să nu se mai svînte.

O mare influință la svîntarea pereților are și anotimpul. Aerul cald poate absorbi mai multă apă decît aerul rece.

Dacă o locuință nu e svîntată, atunci îndată după ce locuim, apar pete pe pereți. Acestea se nasc din cauza că porii pereților sînt plini de apă. Dacă numai o parte a porilor din pereți e umplută cu apă, atunci nu apar petele. Un zid poate să conțină multă umezeală și totuși să pară svîntat. Dacă însă toți porii sînt umpluți cu apă, atunci apar pete întinse pe pereți. Petele acestea apar nu numai în casele nouzidite, ci și în case vechi. În cazul acesta trebuie să cercetăm solul (pămîntul). Umezeala solului pătrunde în pereți prin capilaritate. Se poate însă să acoperișul e stricat, și astfel plouă pe ziduri, sau la furtuni ploua spală tencuiala și astfel străbate umezeala în pereți. În astfel de cazuri blănim pereții pe dinafară cu șindilă, cu plăci de ardesie (schist). În locuințe se produc aburii, mai cu seamă cînd se ferbe sau la spălături. Umezeala se așază pe pereții situați la nord. În astfel de cazuri e foarte ușor de ajutat dacă oamenii ar avea și alte locuințe, și dacă nu ar avea o aversiune față de aerizare din cauza că trebuie să se cruțe căldura fiind în vremea de azi atît de scumpe lemnele.

Dr. I. Fometescu.

ECONOMIE.

Concedierea soldaților în timpul secerișului. Comandele militare sînt autorizate a da soldaților, cari cer concediu pe timpul secerișului, pentru cositul finului, precum și pe timpul lucrărilor la vii, un concediu de 3 săptămîni. Cel concediat în decursul concediului trebuie să folosească veșminte civile și are să aducă dela antistia comunală atestat, că într'adevăr a fost aplicat la lucrul cîmpului. Pe calea ferată soldații concediați se împărțesc de favorul, care se acordă soldaților afară de serviciu. Se vor concedia 47000 soldați.

Pentruca găinele să facă ouă mai mari, în Olanda și în Belgia li-se pregătește hrana aceasta: Se ferbe mazecă, fasole și măzăriche; apoi se amestecă cu o cantitate totașa de mare de făină de bureți (diferiți bureți din cei buni de mîncare, uscați și pisați); se mai adaugă o parte de urtucă de bucate și două părți de cartofi ferți. Toate acestea se mestecă bine, apoi se fac bucăți mici (gălușcuțe sau tăceți), și se aruncă găinilor.

FELURIMI.

Palpitațiunile Pămîntului. În sedința „Societății Astronomice Franceze” ținută la 5 Februar, Lallemand membrul biroului de longitudine din Franța a vorbit despre mișcarea scoarței solide a Pămîntului, asemănătoare cu fluxul și refluxul Oceanelor. Ridicarea și coborîrea periodică a nivelului apelor marine se datorește puterii de atracțiune ce o exercită acțiunea combinată a Lunii și Soarelui asupra Pămîntului. Scoarța Pămîntului însă avînd altă consistență decît apa, legătura dintre moleculele scoarței pămîntului fiind mult mai puternică decît legătura dintre moleculele fluidului cari pot aluneca cu cea mai mare ușurință unele peste altele, se credea că această acțiune a atracțiunii corpurilor cerești n'ar putea învinge puterea de cohesiune a solidului terestru așa încît să aibă vr'o înțirire asupra formei lui. Kelvin și G. H. Darwin însă împărțeau convingerea, că pămîntul palpita, și au încercat să dovedească prin experiențe convingătoare realitatea acestei oscilațiuni periodice a scoarței pămîntului, ce ni-se pare de necrezut din cauza că natura nu ne prezintă niciun mijloc, prin care să ne putem da seamă printr'o observație directă de existența acestui fenomen. Acum

5 ani, Hecker, dela observatoriul din Potsdam, a reluat studiul acestei chestiuni instalînd mai multe aparate de o gingășie extremă într'un laborator situat la 25 m subsol pentru a le feri de influința schimbărilor de temperatură, de umiditate, de presiune, ce ar putea turbura funcționarea lor regulată. Înregistrările aparatelor sînt atît de minime, încît trebuie înmulțite de mîndreori ca să ajungă fracțiuni vizibile dintr'un milimetru. S'a constatat, că ridicarea și scoborîrea (fluxul și refluxul) scoarței pămîntului atinge o diferență de 0.40 cm între partea cea mai ridicată și între cea mai de jos. Fluxul și refluxul Oceanelor atinge o diferență de peste 12 metri.

Profesoara Monti. Cu șapte ani înainte de aceasta și-a cîștigat diploma docenta privată din secțiologia comparativă la universitatea din Pavia, domnișoara Rina Monti, devenind astfel cea dintîi profesoară în Italia. După moartea profesorului Maggi, a fost denumită, în locul acestuia, la universitatea din Pavia, profesoară substituă pentru secțiologia comparativă; mai apoi a funcționat doi ani la universitatea din Siena. Acum a fost denumită la universitatea din Sassari (Sardinia). La concurs a ieșit învingătoare dintre toți concurenții. Ca norocire, nu e frumoasă căci altcum ar păși-o ca d-șoara Tamburini la universitatea din Bologna, în veacul al 18-lea. Aceasta era admirabil de frumoasă, și ascultătorii dela toate facultățile se îmbulziau la prelegerile ei. Din această cauză s'a dat ordin, ca să prelegă de după perdele.

CRONICA.

La **Rudaria**, în Valea Almajului, a fost ales de preot distinsul nostru literat **Dr. Ion Sîrbu**. Vivat!

La **Iadia** a fost ales, cu toate voturile, de notar cercual simpaticul notar **Ernest Popovici** din Vraniuț. Sincere felicitări!

Candidatul de preoție **Romul Popovici**, ales preot în Honoric, s'a logodit cu Dșoara **Victoria Barbu**, din Oravița.

A reposat bătrînul preot **Ion Hora** din Satu-mic (lingă Lugoj), în vîrstă de 86 ani.

La Brașov a reposat protopopul **Bartolomei Baiulescu**.

Nouă cutremure de pămînt la Messina.

Sfințirea bisercii din Cacova va fi la 12/25 Iulie a. c.

Orchestra plugarilor din **Vrani** aranjează în ziua de Sin-Petru o petrecere împreună cu **teatra**.

Vrednicul preot **Valeriu Dabici** din **Cacova** ne comunică, că preoții din **Cacova** n'au trimis străjani din casă în casă să opriască țărani de a ieși la munca cîmpului în ziua lui **Bartolomei**, cum am fost informați — cu tendințiositate — de un intelectual din **Cacova**. Apelul preoților s'a restrîns numai la aducerea în clacă a citorva care de nisip în jurul bisericii.

Cu începerea anului școlar 1909/1910, la 1. Septembrie, se va înființa la seminariile din România cîteun curs de practică liturgică.

În multe părți s'a sărbăt, la 16 c. cu mari solemnități a 20-a aniversare dela moartea marelu poet **Mihai Eminescu**.

Harnicul preot **Raiculescu** a fost numit paroh al bisericii **Grecescu** din **Turnu-Severin**.

Banca „**Plugarul**” a cumpărat casele dela **Firma Stanca** din **Cacova**, unde se vor instala și alte întreprinderi comerciale.

La **Berlin** s'a inaugurat institutul pentru îngrijirea bătrînilor.

Metropolitul armean din **Kadșin** a fost arestat, sub pretext că ar fi amestecat în turburările din **Adana**.

Gheorghe Lahovary, primpreședinte al curții de compturi, și secretar general al Societății române de geografie, a murit la **București** în etate de 70 ani.

Marele inventator american **Edison** a inventat „bateria durabilă”, care va înlocui motoarele de benzină dela automobile.

La școala primară rom. din **Ciclova-rom.** a fost ales, cu majoritate de voturi, învățătorul **Ion Marganu**.

La școala civilă din localitate, avînd de președinte al scaunului școl. pe fruntașul nostru **Ilie Trăilă**, s'a încheiat anul școlar prin un festival foarte reușit, unde s'a cîntat în chor și cu orchestra, s'a declamat, și după un discurs fulminant al directorului **Vilhelm Földes**, s'au premiat elevii cei mai buni ai institutului.

La **New-York** o misionară creștină a fost asasinată de un Chinez.

Joi seara s'a împușcat un soldat în cazarma de honvezi din localitate, rămînînd mort pe loc.

La școala de specialitate a pantofarilor din **Sibi** se va ține un curs grătuit, dela 26. Iulie până la 14 August, între orele 7-12 și 2-6.

În **America** apare cu începere dela 15 Iulie ziarul român „**Lumea nouă**” sub direcția lui **G. Barbu** și **Vasile E. Moldovan**.

Dșoara **Lucia Lepa**, fiica d-nului **Petru Lepa**, conducătorul societății comerciale „**Severineana**” din **Caransebeș**, a făcut cu succes examenul de maturitate la școlile comerciale române din **Brașov**.

Între **Patriarhia** din **Constantinopol** și între **Inalta** — **Poartă** a izbucnit un conflict acut.

Economul **Iacob Floria** din **Toracul-mare** a murit în birt beat de rachiu.

Marele poet provansal, **Mistral**, a fost decorat de regele **Carol** al României cu medalia „**Benemerenti**” cl. I.

La **Farmacia Adolf Gross** din **Oravița**, vis-à-vis de prăvălia **R. Goldstein**, serviciu absolut culant.

Reprezentanța comunală din **Oravița-mont. și română** nu-și mai bate capul cu conductul de apă, proiectat de-atîta vreme, necum să se mai gîndiască și la celelalte necesități ale orașului. Cui îi merge, bine nu se mai gîndește la lipsurile obștei. Eată cum se explică nepăsarea antestărilor noștri.

BIBLIOGRAFIE.

A apărut «**Neamul românesc literar**» cu următorul sumar: **N. Iorga** — Invățăminte din viața și domnia lui **Cuza-Vodă**. I. **Agârbiceanu** — **Ghiorguț**. **Const. Manolache** — **Poporul petrece** (poezie după **Sully-Prudhomme**). **N. Iorga** — **Priveliști din țară**: **Pașcani**. **G. Rotică** — **Rugăciune de primăvară** (poezie). **A. Cehov** — O informație trad. de **Luca Brîndză**. **Const. Doboș** — **Nafrana** (poezie). **N. Iorga** — Cu privire la suirea pe tron a lui **Alexandru Lăpușeanu**. **Gh. Tofan** — Școala primară în **Bucovina**. **D. Bolintineanu** — **Scrisori din exil**. **I. Pajură** — **Eroul** (poezie). **V. Mihăilescu-Vizita** profesorilor bulgari. **Lamartine** — Din „**Cîntecul dragostei**”, trad. de **M. Iorgulescu**. **Irina G. Lecca** — **Fetele lui con' Arghire** (roman) **Doină de despărțire**. **Al. Morariu** — **Fata cea înțeleptă** (poveste). **T. Dinu** — Din trecutul culturii românești: **Udriște Năsturel**. Ceva despre **Ion Brătianu**, conspirator în **Paris**. **Cronica literară**. — Abonamentul pe an 6 lei. Redacția și adm. în **București**.

Poșta Redacțiunii.

I. V. în C. Pentru Nr. 2. al „**Educatorului**” a sosit prea tîrziu.

I. G. Cărbunari. Așteptăm cele promise.

Lian. Primit, se va publica.

Don Ramiro. Manuscript!

Rozmarin. Prea mare intervalul.

Poșta Administrațiunii.

Rugăm On. abonați să binevoiască a ne trimite fără întîrziere abonamentul. Prețul abonamentului până la Anul nou face 4 cor.

Editor proprietar: **Gheorghe Jianu**.

Redactor responsabil: **Alexandru Purgariu**.

Ce-î de nou?

Noutatea timpului de față e:

Mașina de vorbit „Pathefon“

care cîntă fără ac. Înloc de ac este un stil de saphir, care nu se mai roade. Aceste aparate cîntă și vorbesc alît de frumos și curat, încît se pot asculta de tot dinaproape, fără niciun zgomot. Prețurile acestor aparate fac

— **45—500 coroane.** —

Cu acest prilej atrag luarea aminte a posesorilor de gramofone, că am de vinzare în depozit și diferite **Aparate cu ac**, cu prețuri variate, cum și **tot felul de plăci (Platten)**.

Ace pentru Gramofon dela 60, 80 fil. până la 1 cor. pentru cîte 200 bucați.

Insfirșit primesc și efeptuesc prompt și

reparaturî de gramofone după toate sistemele.

Cu distincă stimă

M. Atzinger & Comp., Oravița.

6-4

Aviz.

Subsemnata direcțiune prin aceasta aduce la cunoștință publică, mai virtos celor interesați, că **terminul de încheiere pentru subscrierile de acțiuni din emisiunea II.** se statorosește până la

I. August a. c.

subt condițiunile puse în prospectul edat cu datul de 20. Marte 1909.

Bocșana-mont, 25. Iunie 1909.

Direcțiunea institutului

„Bocșana“

institut de economii și credit
ca societate pe acțiuni.

3-1

Anonț.

Cele mai bune, mai moderne și
mai durabile

ghete și cizme

numai la mine se pot căpăta. În magazinul meu am tot felul de ghetete, lucrate exclusiv în atelierul meu.

După comande pregătesc **ghete americane, vinătorești, ortopedice și alte feluri de ghetete.**

Prețuri solide și moderate.

x-3 Cu stimă

BENEDICT CSONGĂR

— Oravița. —

Casa Nr. 16

din strada principală, unde își are acum
x-1 băcăniă Mihaî Theodorovici

e de inchiriat.

A se întreba la văduva **Elena Cucu**, Oravița.

Vila „Dănilă Valușescu“

Herkulesfürdő — Băile-erculane.

Vilă de primul rang pentru familii și pentru persoane particulare. Întocmiri moderne cu cel mai mare confort.

Vila aceasta, situată pe țărmul drept al Cernei, în fața vîrfului Domogled ofere vederea cea mai frumoasă.

Clădire nouă, uscată, situată în fața soarelui. Apaduct în toate coridoarele.

Serviciu culant. Liniște mare. Cea mai mare curățenie pe lângă prețurile cele mai moderate. În lunile **Mai, Iunie, Septembrie și Octombrie** sînt prețurile următoare:

1 odaie cu 1 pat dela cor. **1:20—2:00**

1 odaie cu 2 paturi dela cor. **2:40—3:00**

În sezonul principal, adică în lunile **Iulie și August:**

1 odaie cu un pat dela cor. **2:40—3:20**

1 odaie cu 2 paturi dela cor. **4:—, 5:— și 6:—**

Fără a cruța spese și osteneală am introdus în vilă toate inovațiunile în domeniul igienei moderne, ca vila să corăspundă tuturor cerințelor.

Apaductele și canalizările sînt întocmite cu cea mai mare îngrijire și sînt supravegheate în modul cel mai perfect.

Odăile, în urma fiecărui oaspe, se desinfec-tează cu formalin; astfel fiecare primește odăie absolut curată.

Fiecare oaspe e poftit a se convinge despre situația frumoasă și sănătoasă a vilei, despre comoditatea și întocmirea cu tot confortul odărilor, precum și despre curățenia cea mai perfectă și despre serviciul cel mai exact.

Cu tot respectul:

Petru Valușescu

proprietar.

10-7

„Plugarul“ s. p. a. în Cacova

cu filiala în Goruia

primește depunerî pe lîngă libel și în cont-curent cu 5—6% și plătește și darea de venit după depunerî.

— Cumpără și schimbă tot felul de monede și hîrtii de valoare. —

Acordă împrumuturi în cont-curent și pe obligațiuni fără termin și amortizare în condițiunile cele mai favorabile.

Escomptează cambii cu giranți și acoperire hipotecară.

Acordă avansuri pe hîrtii de valoare și cereale. Primește spre încasare mandate indigene și străine.

A înființat și o

însoțire ocazională reciprocă pentru asigurarea vitelor.

După fiecare cvotă se plătește la despăgubire de 100 coroane numai 2 fi.

Vitele asigurate pîn' acum reprezintă un capital de 600.000 cor.

Mijlocește cumpărarea de mașinării și alte unelte agronomice.